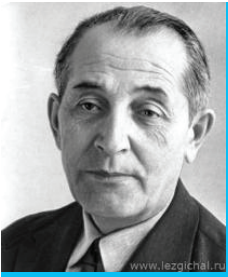

КЪИАС МЕЖИДОВАН – 110 ЙИС

Къе,
31-мартдиз,
Махачкъала-
да, республи-
кадин милли
библиотека-
да, РД-дин
писателрин
Союзи Дагъ-

устандин халкъдин писатель Къиас Межидован 110 йис тамам хъуниз талукъарнавай члехи межлис кыле тухузва.

Къ.Межидов чн халкъдин рикл алай писателрикий сад я. Ада «Къашкъа духтур», «Дагъларин деринрин булахар» романар, аялар патал шудралди повестар, гыкаяяр, махар кхъена.

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

1928-йисалай акъатзава

№13 (8773), арбе

12+

ЩИЙИ ДУЪНЪЯ

31-март, 2021-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН АДМИНИСТРАЦИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА «АХТЫНСКИЙ РАЙОН» РАСПОРЯЖЕНИЕ

18.03.2021 г.

№ 30-р

с.Ахты

«О внесении изменений в состав комиссии Приложение 1 к распоряжению администрации МР «Ахтынский район» от 03.08.2020 г. №109-р «Об образовании комиссии по земельным вопросам администрации МР «Ахтынский район»»

В связи с кадровыми изменениями в структуре администрации МР «Ахтынский район»:

1. внести в состав комиссии по земельным вопросам администрации МР «Ахтынский район» следующие изменения:

1.1. вывести из состава комиссии Ганиева Магомедрафа Хадиевича и Моллалиева Азади Феталиевича.

1.2. ввести в состав и назначить председателем комиссии врио заместителя главы МР «Ахтынский район» Рамазанова Гаджи-Омара Таривердиевича.

1.3. ввести в состав комиссии заместителя начальника МБУ УСЕЗ МР «Ахтынский район» Ибрагимова Алихана Исмаиловича.

Глава МР «Ахтынский район» О.М.АБДУЛКЕРИМОВ

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

ГАТФАРИН КІВАЛАХАР МИХЪИВИЛЕРИЛАЙ ЭГЕЧІИН!

Даш АЛИЕВ

30-мартдиз райондин активдин нубатдин совещание Ахцегъ райадминистрациядин кьил Осман Абдулкеримован регъбер-вилик кваз кыле фена. Йикъан месэлаяр райж авурдалай кьулухъ ада гаф муниципалитетдин экономикадин отделдин начальник Фатима Агъмедовадиз гана. Ада кьейд авурвал, налогар кватлунай гъилевай йисан пуд вацран пландин тапшуругъар районда «сельсовет Ахтынский», «сельсовет Смугульский» ва Къакарин СП квачиз амай вирибуру саки 100 процентдин тамамарнава.

Муниципалитетдин эцигунрин ва сад тир заказчикдин Управленидин (УСЕЗ) начальник Сердер Моллалиева гъилевай гъафтеда районда умуми субботник тухузвайдакай малумат авуна.

- Чи субботникдин мурад метлеб гатфарин береда район сангигиенадин жигъетдай дуьзгуьн гьалдиз хъун я. Кьилди къачуртла, чи вилик зирзибилрин ихтиярсуздака арадал атанвай мяденар ахлуудн, Ахцегъа Гъурун Кіамун аркадин, ГЭС-дин, обелискдин, «Набережный» паркунин, Пелтуьйрин мягъледа куьгъне суддин, «КъантІардин кьилин», гьакІ чарх алай муькъуьн, Идрисован, Алискерован тіварарихъ галай куьнейрин, аэродромдин участокар, республикадин «Ахцегъ-Рутул» автотрассадин кьерехар миьхъун, герек чкайра тарар ва къацу кул-кус цун ква. Чкайриз фена килигна хъиз, чна гъар са

идарадин ва коммерциядин точкайрин кІвачихъ тайин участокар акалнава ва жавабдар ксар тайинарнава. Гъар са касди вичин миьхивал хвена нетижалудаказ кІвалахиз хъун патал бегълеяр, зирзибилар вегъедай чувалар, гьакІ пер, цуьруьгъуьл гъаз атана кІанда. Субботникдиз экъечІдай йикъар-вахтар чна кьилди малумарда, - лагъана ада.

Тайинарнавай субботник райондин вири хуьреризни талукъ тирдан ва райондин умуми субботникда са идарайрин коллективри ваъ, вири районгъилирини активныйдаказ иштиракун лазим тирдан важиблувилай чпин теклифар райондин регъбер Осман Абдулкеримова ва адан заместителар тир Гъажи-Омар Рамазанова, Вадим Агъасиева алава хъуьуна ва чпи субботникдин кІвалахдал кьетІен гуьзчивал тухудайди таъкимарна.

Ахпа совещание райондин «Цийи дуьнья» газетдин кьилин редактор Дашдемир Шерифалиева редакциядин 2020-йисан кІвалахдин ва райондин ГО ЧС-дин начальник Мегъамед Моллалиева вичин тешкилатдин кІвалахдин гъахъ-гъисабрин докладар кІелна, веревирд авуналди давам хъана.

Эхирдай «Ахцегъ район» МР-дин кьил Осман Абдулкеримова алатай совещанидал гайи вичин тапшуругъар тамамарзавай гъал ахтармишна ва СП-рин кьилеризни идарайрин руководителриз цийи тапшуругъар гана.

ИДЕОЛОГИЯДИН «КЪАЙИ ДЯВЕ» – МЕДИЦИНАДА

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

24-мартдиз Ахцегъ муниципалитетдин кьил, залум тІугъвалдин (коронавирус) вилик пад кьунин рекъай оперативный штабдин председатель О.М.Абдулкеримован регъбервилик кваз райондин общественный тешкилатрин, здравоохраненидин ва СМИ-дин векилрихъ галаз гуьруьш кыле фена.

Райондин регъберди анал кьейд авурвал, алай вахтунда гьукуматди кьетІен фикир вичин жемат садакай садак акатдай и азардикай хуьн патал вакцинациядиз, яни азардин вилик пад къадай рапар ягъуниз гуьзв. Вучиз лагъайтІа, азар сифтедалай хейлин зайиф хъанватІани, адал гъеле зарпанд акъалжиз хъанвач. Дуьньяда лагъайтІа, гъалар чІуру я: коронавирус датІана дегиш жезва, кьиблепатан Африкадин, Британиядин штаммар Россиядани пайда жезва. Пешекарар пандемиядин пуд лагъай «волнайрикой»

рахазва.

Алай вахтунда РФ-дин «СпутникV» (гъамни чи райондиз атанвай «Гамма ковид вак» сад я) вакцина дуьньядин 56 уьлкведи къачузв. Ихътин шартІара чна, эвелимжи нубатда, жуван жематдикай фикирна кІанда. Амма парабур тапан себебрикди рапар ягъуникай кьил къакъудун гъайиф жадай кар я. Ам пис раб-дарман тиртІа, сифтени сифте за жуваз ва яшлу диде-бубадиз ягъиз тадачир. Раб ягъайла, гуя «азарлу жада, жегъилриз аялар хъижедач» хътин ахмакъ ихтилатар чун дакланбуру махсусдаказ чукІурзавай «мифар»

я, им медицинада идеологиядин дяве я.

Артухлама, цІи, 2021-йисуз, чи вилик 9-майдин, «Шарвили» эпосдин, Ахцегърин 1-школадин 160 йисан юбилейдин суварар тешкилуни, гьакІ зурба спорт-комплексдин, цІийи ЦРБ-дин, садикдин, Луткунрин школадин дараматар ачухунин чІехи мярекатар кыле тухун квайла, вакцинация авунин чарасузвал мадни артух жезва. Къе и кІвалах гьукуматди пулсуз ийизватІа, кІевелай инанмиш я, пака ам еке пулдихъ жада. Гъавилай за районгъилириз рапар ягъуниз ва квез, чи гуьруьшдин иштиракчийриз, инсанар дуьз гъавурдик кутуниз ва и карда абуруз куьн ва куь хизанар чешне хъуниз эверзава, – алава хъуьуна райондин кьили.

Веревирид ийизвай месэладин гъакъиндай гуьруьшдал райондин Общественный палатадин председатель Али Исмаилов, райондин агъсакъларин Советдин председатель Къеземет Къеземетов, дяведин ва зегъметдин ветеранрин Советдин председатель Нажмудин Гудаев, Ахцегъ ЦРБ-дин поликлиникадин заведиш Саняйт Урдуханова, райондин жегъилрин парламентдин председатель Рустам Шакиров, КЦСОН-дин векил Нисред Девлетханов, изобразительный искусствонин школадин директор Мегъамед-зериф Гъажиев ва и цІарарин автор рахана. Абуру халкъдин арада гъавурдик кутунин кІвалах чпин мумкинвилериз килигна ва алакъдайвал кыле тухудайди хиве кьуна.

КІВАЛАХ АХТАРМИШНА

Дагъустан Республикадин муниципалитетра терроризмдиз акси комиссиядин кІвалахдал гуьзчивал тухунин сергъятра аваз РД-дин Кьилин куьмекчи, кьиблепатан территориальный округда республикадин АТК-дин аппаратдин векил Зербалиев Тимур Сабиновича терроризмдин профилактикадин ва 2019-2020-йисара РД-да авай АТК-дин къарарар тамамарунин рекъай «Ахцегъ район» МР-дин терроризмдиз акси комиссиядин кІвалах вири патарихъай ахтармишна. И вахтунда АТК-дин кІвалахдиз талукъ материалриз килигна, райондин территориядал алай объекттар террористрин мумкин тир гъужумрикай хуьзвай гъал ахтармишна.

Ахтармишунрин вахтунда райондин кьил, «Ахцегъ район» МР-дин терроризмдиз акси комиссиядин председатель Осман Абдулкеримова 2019-2020-йисара райондин территорияда экстремизмдин ва терроризмдин профилактикадин рекъай комиссияди кыле туханвай кІвалахдиз талукъ яз гъахъ-гъисаб авуна. Ада кьейд авурвал, муниципалитетдин терроризмдиз акси комиссияди райондин территорияда терроризмдин идеология чукІунин

вилик пад кьунин, агъалияр, сифте нубатда жегъилар, экстремизмдин, терроризмдин хаталувилиг гъавурда тунин, муниципальный хусусиятда ва я чкадин самоуправленидин органрин ихтиярда авай талукъ тир объекттар террористрин мумкин тир гъужумрикай хуьнин рекъай са жерге серенжемар къабулна. Ахтармишунрин нетижайрай комиссияди райондин АТК-дин кІвалахдиз рази жадай кьимет гана.

СОВЕЩАНИДАЛ ГЪЯЛНА

17-мартдиз «Ахцегь район» МР-дин кыл Осман Абдулкеримован регьбервилек кваз эцигунрин ва сад тир заказчикдин Управленидин (УСЕЗ) коллективдихь галаз аппаратдин совещание кыле фена. Анал муниципалитетда милли проектар, кылди къачуртла, «3и Дагъустан – зи рекьер», «3и Дагъустан – къулайвилер авай шегьердин среда», «Демография», «Образование» проектар кылиз акъудунин месэляяр веревирдна. Гьар жуьре терефрай кваллахар кыле физвай гьалдиз килигуналди, муниципалитетдин регьберди финансрин такъатар менфятлудаказ харжунин месэладиз къетген фикир гана, Управленидин руководителдин заместителрин ва пешекарин жавабдарвили хилер тайинарна. Инал ремонтдин кваллахар кыле тухудайла рехъ гузвай гьатта гъвечли нуксанрайни жавабдар ксариз клеви серенжемар къабулдайди таъкимарна.

Осман Абдулкеримов цин проводин трубаяр чуклурунин ва марф авахьдай трубаяр тухунин кваллахарни акъвазна. Ада къейд авурвал, и кваллахар рекьера къир цадалди чарасуз яз тамамарна

кланда. Совещанидин сергьятра аваз УСЕЗ-дин пешекарри муниципальный эменнидиз хасаратвал гузвай кылдин ксар административный жавабдарвилиз члугунин гьакъиндай теклиф гана. ИкI, ремонтзавай куьчейрин агъалияр общественный яб акалунрин сергьятра аваз жавабдарвилин гьакъиндай хабардарнава. Пешекарриз са жерге тIал алай месэлайрай теклифар гъзурун тапшурмишнава.

Муниципалитетдин кылин заместитель Вадим Агъасиева «100 школа», «Точка роста» проектар ва чпи талукъ тир идарайрин пешекаррин дикъет истемиззавай маса терефар кылиз акъудунин месэляяр къарагъарна. Кылди къачуртла, Ахцегьа 60 чкадин аялрин цийи бахча, Луткунрин хуьре футбол къугъвадай майдан эцигун, Кыяларин хуьрун СОШ-да пищеблок туьклуьрун, Луткунрин хуьрун школадиз къевезвай рехъ аваданламишун ва хейлин масабур. «Ахцегь район» МР-дин кыл Осман Абдулкеримова къейд авурвал, Ахцегьрин хуьрун аялрин бахчадин руководителъ ва штатрин расписание тайинардайла кваллахрал пешекарар конкурсдин бинедаллаз къабулда.

МЕСЭЛАЯР ВЕРЕВИРДНА

«Ахцегь район» МР-дин кылин заместитель Гъажи-Омар Рамазанова муниципалитетдин рынокда маса гузвай якIун суьрсетдин еридин, гьакIни ам Сан-ПиНдин истемизшунрив къазвайвилеин месэляяр гъялун патал жавабдар ведомствойрин векилрихь галаз гуьруьш кыле тухвана. Ада Ахцегь райондин ветуправленидин начальник Вагъидин Абдулгалимова ва райондин кылин госветинспектор Ризехан Абасова иштиракна. Кылди къачуртла, инал органикадин амуькьяр тергун патал маса къачунвай крематор кардик кутунин месэла гъялна. Махсус пичини-крематорди якIун суьрсет гъасил авурдалай къулукъ амуькъзавай органикадин массаар къакъан температурадал-

ди гъялайдалай къулукъ тергдай мумкинвал гуда.

Муниципалитетдин кылин тапшургуьдалди маса къачунвай пичини азарар чуклуьрзавай бактерияр артмиш хьунин къурхулувал арадай акъуддай мумкинвал гуда. Идалайни гъейри, инфекцияр чуклуьнин вилик пад къун патал телеф хъанвай гъайванрин лешер гъа ихьтин рекьелди тергун лазим я. Идахь галаз санал, совещанидин иштиракчийри якIун суьрсет сертифицироватунин, сандухтурдивай талукъ тир документация къачунин месэляарни гъялна. Райондин кылин заместитель Гъ.Рамазанова жавабдар ксарин фикир ахтармишунрай акъат тавунвай суьрсет базарда маса гунин вилик пад къунал желбна.

ВАРАР 1-СЕНТЯБРДИЗ АЧУХДА

«Ахцегь район» МР-дин кыл Осман Абдулкеримов Луткунрин хуьрун цийи школадин эцигунрал фена. Дараматдин дизайн-проект хъсанди яз гъисабай ада эцигунар кыле тухузвай ООО «Капитал» карханадин векилрихь галаз суьгьбетна. Абуру объект бегьмарун патал эцигунринни монтаждин герек тир вири кваллахар вахтунда кылиз акъуддайди къейдна. И мурадар патал «Демография» тIвар алай милли проектдин сергьятра аваз федеральный бюджетдай 263 миллион манат рекье твада.

Эцигунрин вахтунда 150 фяле ва пешекар кваллахдал таъминарда. Объект вахкунин вахт гъиле авай йисан эхир я. Амма пудратчидин векилри инанмишар авурвал, абур вири кваллахар 1-сентябрдалди бегьмариз гъазур я.

ОКЕАНДА ГЪУЖУМНА

Америкадин Гавайи штатдин Кааналпаля пляждин муькув нахад (акула) 73 йисан яшда авай ял язавай касдал гъужумна. Идакай Гавайидин тIебиат хуьнин департаментди хабар гана.

Агъвалат 22-январдин экуьнахь кыле фена. Калифорниядай тир яшлу итмиди океанда маска ва трубка алаз сирнавзавайла, 2,5 метрдин яргъивал алай нахад адал гъужумна. КIвачел са акъван хаталу тушир хер хъанатIани, туристдиль кьураматгал эхъгьечIиз алакьна. Океандин кьерехдив къван сирнав хъувурла, ада гъасятда тади куьмекдиз зенгна.

ТIЕБИАТ ХУЬН

МЕТЛЕБЛУ СЕРЕНЖЕМ

Н.ШУАЕВА,
жегьил натуралистрин станциядин кIелунрин рекъый директордин заместитель

И муьквара райондин жегьил натуралистрин станцияда цин Югъ къейдна. Мярекат тешкилуьнин карда чи идарадин коллективдиз район администрацияди ва райондин бязи школайрин биологиядин муаллими хейлин куьмекар гана. И серенжем тешкилуьнин асул мурад цикай аялрин чирвилер гегьеншарун, абурухь элкьуьрна къунвай тIебиат хуьнин гъисс арадал гъун тир.

Къейдин, мярекатда 1-нумрадин АСОШ-дин ва Ахцегьрин 3-нумрадин школадин ученикри хъсандиз иштиракна. Абурукай яз С.Эмирова, Къ.Шуаева, Л.Ханагьмедова, Р.Меьгарамова, С.Мамедова, М.Гуьлметова, С.Гъажиева ва масабур къалуриз жеда.

ДАГЪУСТАНА «РСФСР-ДИН ЛАЙИХЛУ АРТИСТ» ТIВАР КЪАЧУР СИФТЕДИ

Уруж Абубакарович Абубакаров (1911-1984) ДАССР-дин лайихлу артист (1949), ДАССР-дин халкъдин артист (1955), РСФСР-дин лайихлу артист (1960), бажарагълу музыкант – зуьрнедал, туьтекдал ва дудукдал къугъвадай вичиз тешлигъ авачир устIар тир. Ватандин Чехи дяведа иштиракунай ам

«Кавказ оборона авунай» медалдиз лайихлу хъанай. Уруж Абубакаров Дагъустандин областдин Самур округдин Ахцегьрин хуьре 1911-йисан 5-апрелдиз дидедиз хъана. 1930-йисуз, 19 йисан яшда аваз, ада Даградиокомитетдин оркестрда артиствили кваллах

башламишна.

Москва шегьерда халкъдин алатрал манияр тамамардайбурун Вириосоюздин фестивалда гъалибвал къачурдалай къулукъ адаз Дагъустандин манийрин ва къуьлерин Ансамблдин сифте директор, Дагъустандин искусствойрин лайихлу деятель Там Мурадова халкъдин алатрин коллективдиз регьбервал гун теклифна. 1937-йисалай 1960-йисалди У.Абубакарова «Дагъустандин манийрин ва къуьлерин ансамбль» тIвар алай халкъдин алатрин дестедин солиствиле ва концертмейстервиле кваллахна. Ахпа 12 йисан вахтунда халкъдин къуьлерин «Лезгинка» Госансамблдин халкъдин алатрин дестедиз регьбервал гана. Москва шегьерда кыле фейи конкурсдин концертрикай садал Армениядин милли оркестрдин художественный руководитель вичин нумра гъаз сегнедал эхъгьечIнач, вучиз лагъайтIа Уруж Абубакаров кыле авай коллектив эхъгьечIайдалай къулукъ адаз вичин нумра къалуриз сегнедал физ регъуь хъана.

Уруж Абубакаров бажарагълу музыкант, несирилай несирилад фенвай Ахцегьрин хуьрун чубан Абубакаран хва тир. Адан алакьунар гъеле женгинин шабагъ гудалди хейлин вахт амаз вирида разивилелди къабулнавай. И девирда чубандин пешедиз

ВЫСТАВКА ТЕШКИЛНА

Кабардино-Балкариядин Нальчик шегьерда чи ватангъгли, бажарагълу художник Сияра Аккизовадин (Межидова) кваллахрин выставка кыле фена. Ам Сияра Къиясовнадин буба РД-дин Халкъдин писатель Къияс Межидован 110-йисан юбилейдиз талукъарнавай. Сияра Аккизовадин хуси выставка алай йисан 20-апрелдалди давам жеда.

Автордин кваллахар дерин манадалди тафаватлу жезва. Ина абурай куьгъне девиррихь галаз алакьа акъазва. Мумкин я, гъавилей автордин выставкадал «Эвел» тIвар эцигнава. Сияра Аккизова Россиядин художникрин Союздин член, КБР-дин Халкъдин художник я.

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Гъаф вахтара яшар хъанвай инсанрин дамарра ивидин гьерекат йигин хъун, дуьзгуьн ахвар тахъунихь галаз алакьалу я. Хъсан ахвар тийизвай инсанрин 83 процент ахвар ийизвай инсанрилай и азардикди гъаф начагъ жезва.

□ **Эгер инсан** 19 декьикьада шехъайтIа, йисан кьене бедендал акъалтнавай заланвал алатда.

□ **Эгер йикъа** цIуд агъзур кам къачуртIа, инсан яргъалди жегьил яз амуькьа.

□ **РикIин азарар** авай вирибуруз къурурнавай шивитрин тумуникай менфят къачун меслятзава. ЧукIулдин кIвенкIвел алай регъвенвай шивитрин тум мецин кланик кутада. Ада неинки рикIин тIал секинарда, гъакIни бедендавай кичIевал, заланвал ва са гьалда маса жуьрейрин тIаларни алудда.

□ **Свах тIазвайла**, памбаг миновазиндай кьежирна, сухан

винелай хуьхъеве гуьцIайтIа, тIал фад секин жеда.

□ **КIвачин тупIарин** араяр гатIанвайла, аниз картуфрин крахмал кIвахъун меслят къалурзава.

□ **Хам алуднавай** помидорар, куьлуь авуна, иринламиш хъанвай хирерал, буьвелрал, цIарнах квай чкайрал эцигайтIа, са вахт арадай фейила, а тIаларквалар куь рикIелай алатда.

□ **Туьд дакIунвайла** (опухоль), са истиканда авай куьлуь авунвай лаврдин пешерал I л эрекь илична, кьве гъафтеда чими чкада вахт-вахтунда юзуриз хуьда. Ахпа ам куьзна, йикъа пуд сеферда, фу нез зур сят амайла, хуьрекин са тIуруна авайди хъвада.

□ **Хер хъанвай** ва я канвай чка фад хъсан хъхъун патал анал лап куьлуьз куьткъуннавай чичIекдин кьаришма эцигда.

ДАГЪУСТАН – 2-ЧКАДАЛ

Дагъустан 2020-йисуз дуьгуь кIватIунин рекъый уьлкведа 2-чкадал акъатнава. Алатай йисуз дуьгуьчивал активвилелди вилик тухуни республикадиз уьлкведа дуьгуь кIватIунин рекъый инанмишвилелди 2-чкадал эхъгьечIдай мумкинвал гана. 25,6 агъзур гектардин майданрай йисан вахтунда вири саналди 111,6 агъзур тонн бегьер кIватI хъувунва. «Алай йисуз Дагъустанди 115 агъзур гектардай дуьгуь кIватI хъувун фикирдиз къачунва. Республикада сменада 200 тонн бегьер гъялдай 5 завод кардик ква. И карди «Регул», «Хазар» ва бязи маса сортарин дуьгуь маса уьлквейриз рекье тунин рекъый кIвалахдин еришар акъадайвал йигинардай мумкинвал гана», – суьгьбетна РД-дин хуьрун майишатдин ва суьрсетдин Министерствонин пресс-къуллугъдин руководитель Меьгамед Абдуллаева. Адан гафаралди, 2020-йисуз дуьгуьдин бегьер кIватI хъувун артухаруниз ва дуьгуьдин чекар эцигуьниз ва цIийикIа туькIуьр хъувуниз хуьруьн майишатдин суьрсет гъасилзавайбу-

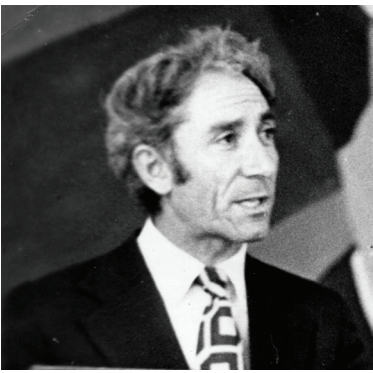
руз уьлкведи кьимет гуни таъсирна.

Субсидияр са тонндай 3 агъзур манатдин кьадарда гузвай. Идани майишатар «хъендай эхъгьечIуниз» ва дуьгуь арада нагъд пул авачиз маса гуьниз таъсирна. Ихьтин финансрин куьмек республикадин аграрийрин кьенин йикъалдини къачуза. Идалайни гъейри, дуьгуь цазвай майишатриз уьлкведи са шумуд маса рекьерайни куьмекар гузва. Абурук лап хъсан еридин дуьгуьчивал, дуьгуьдин чекрин эцигунар ва абур цIийикIа туькIуьр хъувун, хуьруьн майишатрин культурайри къунвай майданар страховатун ва техника маса къачун патал субсидияр акъазва. РикIел хкин, Дагъустан 2020-йисуз сифте яз уьзъмар кIватI хъувунин рекъый 1-чкадал эхъгьечIна.

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

ПОЛИТИКАДА КУЪЛУШУЪЛУЪЙРИХЪНИ МЕТЛЕБ АВА

Н.А.ГЪАЖИЕВ,
зегъметдин ветеран,
журналист

(Эвел 11-нумрада)

И на гъа Белоруссия-дин вичин руководстводин – Президент А.Лукашенкодин гъалатирини еке роль къугъвана, ам вич вичихъ гъаф инанмиш хъана. Украинадин махсус къуллугърини ам ягъалмишарна. Россиядиз рехнеяр ягъиз, квачир тахсирар кутаз, ададай наразивилер къалуриз эгечина, гъалатирин маса гъерекатарни авуна. Къеве гъатнамазини куьмек тлаабиз Россиядин Президентдин патав акъатна. Ина Россияди вичини чарасуз авуна клани вири кваллахар тухванач. Ана арадал къевзай гъалар акъазвайтлани, чун къаришмиш жедач, Белоруссияди чпи чпин месэляяр гъалда лугъуз, къерехдилай килигиз акъазун еке гъалат тир. Гъич тахъайтла Европада, къвалав гъай къуниш уьлквейри вуч ийизвайтла акъазвай хъи! Польша, Литва, Прибалтикадин амай уьлквейр лап сихдиз Белоруссиядин сечкириз къаришмиш тир, абуру активнидаказ Лукашенкодиз акси кваллахарвай. И кар нетижайрини лап фад тестикъна. Сечкирилай къулухъ уьлкведа башламишай вакъияяр, халкъдин наразивал къалурун Белоруссиядин тарихда садран такур хътинбур хъана. Западди гъасятда и кардин къил къуна месэла вичин гъиле къачуна. Оппозицийдин лидерни гъасятда жагъуна. Пуд аялдин диде С.Тихановская са гъевчи вахтунда саки дуьньядиз машгъур хъана. Телекадрирай чаз ам Европадаин лидерни гъик багдаказ къабулзавайтла, чеб гъадан далудихъ галайди малумариз къевезвайтла акъазвай.

Белоруссиядин вакъияяр дуьшудинбур туш, абуру тарихдин деринриз фенвай дувулар ава. Западди, гъадан буйругъдал вакъиярилай цай кутаз гужлу ийизвай Польшадини Литвади са шумуд месэла гъалзавай. Эвелимжи ва къилинди Белоруссия Россиядивай къакъудун, алакъайтла Украина хъиз, адаз акси ва вири рекъерай зиян гуз гъазурди авун; къвед лагъайди, ана къиле чпин гъилибан эцигна гележегда уьлкве чпиз кланивал идара авун; пуд лагъайди, Россиядин Западдини сергъатар къециларна адаз лухманвиле авай НАТО-дин къушунар Россиядин лап муькув гъун, Москвадиз агакъиз 200-300 км. мензил амуькдавал, къуд лагъайдини, ина Польшадин милитаристский темягъкарвални авай. Полякриз ахварайни чпин са мус ятлани хъайи гъевчи Империя – Речь Посполитая арадал хъун акъазвай. Тарихда са вахт авайди тир Белоруссиядин сергъатар вири, Украинадин хейлин восточный майданар, гъеле Россиядин бязи областари гъа и уьлкведин – империядин составда аваз полякрини Литвади идара ийизвай.

Полякри са артух чпин и чинебан мурадар чуьнуьхни ийизвач. Гъа и себебарни аваз Польша Россиядиз акси адал ажугълуни яз гъар са камуна зиянар гуз гъазур я. Белоруссиядин вакъиярихъ галаз алакълу яз гъеле Германиядин бязи политикадин элитайрикин юзун акатнавай. Абуруни Белоруссияда

демократия тахъун, оппозициядихъ галаз туькълун тавун бегенмиш тушир. Гъавилий вирида сад хъана Белоруссиядиз чпин патай – са къведпуд йис идалай вилик США-ди Венесуэлдиз чпин патай президент гайивал – цийи лидер багъишзава, ам уьлкведин къиле хъун истемишзава. Президент гъам я лугъуз гъаз къекъез уьлкведин къилевайдаз ийидай приемер (къабулун) ийизва. Анжах Россияди геж хъанатлани, вичин сенгер, яни Белоруссия гадар тийидайди, адаз куьмекиз гъазурвал къалурайла, Западдин ифена ргъзвай къилер са тлимил секин хъхъана, вакъияйрал къал аламач, хъивал яваш хъанва. Амма абурун планар санитизи фенвач, ина ягъалмиш хъун еке гъалат жедач.

Оппозиция вири уьлквейра авайди я. Анжах ам уьлкве патал рахазвайди хъана кланда. Къецепатан уьлквейрин таъсирдик хъана, абурун пуларихъ ва маса такъатрихъ кваллахиз жуван уьлкведиз зиян гъдай рекъел элчлун оппозиция жезвач, абуруз агенты влияния (члур таъсир гузайбур) лугъуза, вучиз лагъайтла къецепатан уьлквейрин интересар патал кваллахун садани къабулдач.

Уьлквейрин къилевайбур оппозиция герек я, чпи абуруз яб гуда лугъудай гафар ван къведа, амма гъакъикъатда са лидердизни кар теклифзавай, вич критика ийизвай оппозиция кланзавайди туш. Абуруз ручной (гъилел туькълей), винедай критика ийизвайтлани, гъамиша меслятдал къведайбурхъ галаз кваллахиз хуш я. Идаз соглашательский (разивал къалурзавай) оппозиция лугъуда. Гъаф уьлквейра гъа ихътин оппозицияр ава – им къе патазни къулай я, чпин демократияни къалурзава. Ина вири гъа сечкиря жезвай жуьредин демократия я. Винедай вири лишанар: аксивал авачиз пропаганда, кланидавай иштиракиз жез хъун, списокяр, участокяр, бюллетеняр, комиссияр, наблюдателар (гуьзчивалзавайбур) ава. Сесер гъикл ва низ кланатлани це, амма нетижайр власть гъилевайбуроз гъикл кланатла, гъаки жезва, технологиярни (амалар) фадлай туькълур хъанва.

Чун чи къилин темадал хкъен. СССР чклана адан чкадал гъевчи-чехи са шумуд уьлкве пайда хъанва. Грузия, Прибалтарни Украина хкатайла амайбур Россиядихъ галаз дуствиле ама, чкадин халкъдихъни Россиядихъ еке майил ава, са хизан тир вахтар рикелай алудзвач, Россиядин векилар дакланвал, душманвал авачиз къабулзава. И дуствал амуькун Россиядиз гъаф хуш я, амма Западдиз ихътин гъал бегенмиш туш.

Къазахстан Союз чкландай къулухъ Россиядихъ галаз гъаф рекъера дуствиле авай, алакъаяр хуьзвай, геополитикада саналди кваллахарвай уьлквейрикай сад я. Ина чи алакъайриз манивалдай гъелелиг са гъерекатни, лишанни авач. Ида Россия секинрзава, ахвара гъазва. Океанрилай элчлани Западдихъайни Шаркъ патай (восток) иниз активнидаказ США гъахъзава, абурун бизнесди ина мягъкемдиз чка къазва, алакъаяр туькълурзава, куьмекарни гуз (кредитар, алверда регъят шартлар арадал гъун) гъазур я, идеологияни акъазни-такъазни илитлди. Абуру ийир-тийир квачъна иниз атанвайбур туш. Къазахстан Россиядин лап муькува къуниш, виридалай яргъи умуи сергъатар авай, саки Россиядин юкъвиз гъахънавай 19 миллион агъали яшаммиш жезвай уьлкве я. Къилевайбурни къе гуььметда, ихтибарда ава. Гъелелиг! Вири дегиш жезвайди я, пака гъикл жедатла садавайни лугъуз жедач. Чехи политикадини вири дегишвилер куьлуь-шуьлуь-рилай эгечизавайди я. Кириллица (къхъинрин алфавит) латиницадал (Европейский жуьре) дегишарунин себеб садавайни лугъуз хъанвач. Къулайсузвилерал, четинвилерал, еке харжийрал гъанатлани, абуру

и кар гегъеншдиз къиле тухузава. Америкадин гъил-къавач хъуни ина маса дегишвилерални гъидайдал са шакни алач.

Гъа Америкадин хъиз, ина Китайдин бизнесни фадлай ва гегъеншдиз гъахънава, активнидаказ кредитар (буржар) пайзава, чпин карханаяр ачухзава, чпин уьмуьрдин чешнеяр, къанунар артухарзава. Гъелелиг урусдал рахадайбур пара аватлани, са вахтарилай икл таму-къун, дегиш хъун гуьзетиз жедач. Иллаки Россияди архайин хъана, вичин таъсирдин, дипломатиядин, культурадин, идеологиядин таъсир зайифарайтла, ам файда авачиз тухвайтла.

Къвалав гъай Киргизия политикадин вакъияйри муькувал-муькувал къарсурзавай, секинвал авачир чкадиз элкъевенва. Гъар сеферда президентдин ва я парламентдин сечкияр ина революциядал (инкзилабадал) куьтагъ жезвач. Халкъ куьейриз экъечина кукварунал, тарашунрал, дараматриз, машинриз цлар ягъунал, уьлкведин документар терг авунал къевезва. Цийиз хъязвай лидердивай са йисалай артух кваллахиз жезвач. Акъатайди я Россиядиз катзава, я дуьстагъда гъатзава, политикадин гъалар гъич хъсан жезвач, секинсуз шартлара халкъдин гъални пис жезва, кваллах авач. Гъа инани Китайдин бизнесдини кваллахиз къевзай файейри чкадин халкъдиз мумкинвилер тазвач, 4-5 миллион инин агъалидикай республикадай саки миллиондив агъална кваллах жагъурзавайбур Россиядин майданра чкланва.

Россиядин вичин бизнесни ина зайифди хъайила, властни яргъалай килигиз акъазайла, ина чи таъсирлувал, чешне къевез-къевез тлимил жедач, ам чакай къакъатда, яргъа жедач. Китайдин ва маса къецепатан уьлквейрин мумкинвилер артухарзава, чкадин халкъ, элита, власть, эхирдай политика ва идеологияни Россиядин интересриз аксибур хъунал гъидайдал шак алач. Иниз къевзай чи журналистри къейдизавайвал, чкадин бизнесменар, къара халкъ, гъевчи карчиар Россия вучиз арадал къевзай ихътин гъалдал рази ятла лугъуз, гъаф тажублу я. Абуру и кар ачухдиз лугъуза, чпиз чи уьлкведиз авай майилвилер къалуриз алахънава, гъа Россиядивай куьмекни кланзава, вири рекъерай къаршидиз къевз гъазурни я.

Къурхулвал Кавказдин региондини кутазва. Чидач, дуьшудин кар яни, я тахъайтла идихъ вичин логика авани, эхиримжи варцара саки гъа са вахтара Белоруссиядин, Киргизиядин, Кавказдин вакъияйри сад-садахъ галаз жезва. СНГ-дин сергъатра секинсуз я, къалабулух ква. Иллаки герек авачирди, къиникърал гъайиди Азербайжандинни Армениядин арада башламишай дяве хъана. Адан бине къе цийиз эцигнавайди туш, адан дувулар 30 йисар идалай вилик, советрин девирда, хъсандиз фагъумайтла, тарихдиз килигайтла, гъадалайни фад башламишнавайди я. Сергъатрин гуьзжетар гъамиша къатибур я, гъаф дуьшудушра дявейрал гъизва. Винел руьхъ веьгена квеи авуналди цай туьхуьзвач, ам са мус ятлани ялавдиз элкъун хъувун мумкин кар я, иллаки адаз куьмекзавай шартларни хъайила.

Кавказ Россиядиз муькува, вичин интересар ва гъакини вичин сергъатар авай регион я. Ина са хизанда хъайи къе къуниш стха халкъдин арада ягъунар, къиникъар хъун Россия патални еке хаталувал я. Чи уьлкведа миллиондизлай артух эрменияр ва азербайжанвияр ава. Обществода, бизнесда, культурада, политикада, властдин идарайра ва илимда, са хизанда хъиз, гуььметлудаказ аваз къе халкъдин векиларни яшаммиш жезва. Абуруз гъихътин гъиссер хъун лизим я? Гъич хъсан жезвач эхир! Къил члурбур вирирра ава, чпин ватанда авай гъиссер Россияда ишлемишайтла квел къведа?

(Къатл ама)

ВНИМАНИЮ НАСЕЛЕНИЯ

ЧТО МОГУТ МОШЕННИКИ, ЗНАЯ НОМЕР ТЕЛЕФОНА?

В.Г.АЛИЕВ,
начальник ОУУП ПДН
МО МВД России
«Ахтынский», майор полиции

Многофункциональность современных телефонов значительно облегчает жизнь, но одновременно открывает мошенникам доступ к абоненту. Иногда ответ всего на один звонок может стоить человеку потери всех денег.

Круг телефонных мошенников. Чаще всего ими бывают заключённые, имеющие смартфоны и планшеты, несмотря на запрет по законодательству. Как правило, они получают к ним доступ вечером или ночью, поэтому жертвы должны задуматься о том, что сотрудники банков, которыми представляются лица из мест лишения свободы, не звонят клиентам в 3 часа ночи.

Что могут сделать мошенники, узнав номер мобильного телефона? Мишенью являются объекты, важные для каждого человека. Одни являются непосредственной целью мошенничества, другие — средством шантажа для вымогательства средств: личные данные; фотографии и видеоролики, сохранённые в памяти смартфона; переписка; пароли от мобильного банка и иных ресурсов; деньги.

Самые популярные схемы. Уведомление об ошибочном списании крупной суммы. Абоненту звонит мнимый сотрудник банка и просит сообщить номер и PIN-код банковской карты. Необходимо помнить о том, что служащие кредитных организаций не имеют права запрашивать подобную информацию.

Звонок с просьбой вернуть сумму, ошибочно перечисленную на счёт абонента. На его возражения об отсутствии таковой мошенник

предполагает, что она ещё не пришла, а ему срочно необходимы деньги, вызывая чувство вины и жалость.

Мнимая блокировка банковской карты. Мошенник представляется работником банка и сообщает о сбое в системе, в результате которого возникла блокировка пластиковой карты. Он просит выслать все её реквизиты, получает их и исчезает с деньгами. Выход один: ничего не сообщать и позвонить в банк.

Короткий звонок. Звонок мошенника длится недолго, поэтому абонент, как правило, сразу же перезванивает. В итоге с его баланса списывается заметная сумма, а в ответ раздаются лишь длинные гудки. При подобной ситуации следует проверить номер в Интернете, поместив его в поисковую строку. Таким образом часто обнаруживаются координаты, которые были определены пользователями как мошеннические.

Запрос кода. Телефонные мошенники отправляют сообщение с набором цифр. После этого совершается звонок, и мнимый сотрудник сотового оператора уведомляет о том, что данному абоненту была ошибочно подключена дорогая услуга, поэтому для её отключения необходимо продиктовать полученный ранее код. Абонент сообщает его и открывает доступ к своим деньгам.

Слово «да». Мошенник задаёт простые вопросы, чтобы получить данное слово. Таким образом оформляется звуковое согласие, которое используется потом для оформления ложной покупки дорогого товара в несуществующем интернет-магазине. Следует помнить об этом и не вестись на провокации.

Как обезопасить себя и близких? Телефонное мошенничество работает на беспечности граждан, поэтому условием безопасности является бдительность. Нельзя полагаться на слова незнакомого человека, даже если он вежлив. Необходимо позвонить в соответствующую организацию и узнать о положении дел. На своём устройстве следует заблокировать опасный номер телефона.

НЕТИЖАЯР КЪУНА

Алай йисан 23-24-мартдиз Къакарин хуьре авай «Орленок» аялрин бахчада «Йисан воспитатель – 2021» лишандик кваз пешекарвиллин уstadвиллин муниципальный конкурсдин девир къиле фена. Конкурс ачухунин суварин серенжем тербиячийрин экъечлуналай башламишна. Аялрин бахчадин тербиячийри чпин къулалералди ва шиирралди конкурсантакар, жюри ва гуььметлу муьманар тебрикна. Конкурсдин

имтигъанра чпин педагогвиллин уstadвал ва бажарагъ чи райондин аялрин гъар жуьре бахчайрай тир 5 воспитателди къалурна.

Конкурсдин хъагъунин нетижайрай «Жегъил космонавт» аялрин бахчадин воспитатель Туту Къарабекова гъалиб хъана. Чна гъалибчидиз и агалкъун риклин сидкъидай мубаракзава ва чаз ам конкурсдин гуььгъунин девиррани гъалиб хъана кланзава.

Гьемдуллагъ БАБАЕВ

НУРЛУ ГЪЕД ХЫЗ КІВЕНКІВЕ ХЪАНА, КЪИЯС ДАХ!..

Чалан устад, чи арифдар,
Ви повестар, ви романар,
Гьикаяр, ви манияр,
Чаз виридаз чешне хъана, Къияс дах!

Писатель яз халкъдин арха,
Бажарагълу, истеклу хва,
На члугур къван зегъмет-жафа,
Марифатдин бине хъана, Къияс дах!

Тебиатдин зурба сирдаш,
Рубгъдин къудрат авай юлдаш,
Ви эсеррин къакъан я арш,
Нурлу гъед хъиз ківенкїве хъана, Къияс дах!

Дяведин пис, четин йисар,
Эхна кашар, азиятар,
Яратмишна риваятар,
Гъалибвилин рекъе хъана, Къияс дах!

Мез ширин тир насигъатчи,
Вун хъана чи тешилатчи,
Халкъдин гуьзгуб театр чи,
Вун сеbeb яз вине хъана, Къияс дах!

«Ашукъ Саид», «Рушарин багъ»,
«Урусатдин цуьк» – хъана рагъ,
Искусстводин хкажна дагъ,
Ви машгъурвал еке хъана, Къияс дах!

Шаир, драматург, прозаик,
Эдебият тухвай вилик,
Къагъриман хва, халкъдин шерик,
Чи дагъларин чешме хъана, Къияс дах!

ИКЪВАН РИКІІЗ ХУШ, ИГРАМИ

Гзаф сагърай вун, Жамиля,
Заз ядигар савкъат гайи,
Вун шаир я, халис зари,
Икъван рикіиз хуш, играми,
«Хуьх лезги члал» ктабдал ви,
Гьейран хъанва чи халкъ вири.

Чи Ахцегърин гъетерикай,
Мад са гъетре нур ганва чаз,
Математик муаллим яз,
Рубгъдай-рикІяй шаир хъанва,
Гъар са кардал къедимлу я,
Маншаллагъ, лигимлу я.

Дидед члалал къару инсан,
Чи халкъдин вун пак векил я,
Вири элди гузва къимет,
Гъавилай ваз ава гъуьрмет,
Мадни хъуй вахъ агалкъунар,
Хкаж хъуй ви авторитет.

Лезги члал хуьн, чи садвал я,
Яшайишдин абадвал я
Жегъилриз насигъат гуз,
Лезги члал чирда на,
Бажарагълу ахцегъви руш,
Тарифуниз лайихлу я,
Лезги шаир Жамиля я.

ПОЭЗИЯДИН ДАФТАРДАЙ

Мелейка ИЛЪЯСОВА

ДИДЕЙРИЗ

Дидед къадир жеда адаз,
Вичикай диде хъайила,
Зегъметдикай хабар жеда
Кайванивал хиве хъайила.

Балаяр туш кишмишар я,
Дидед чандин емишар я,
Гъич дидедин хатур хамир,
Ам ківале гъич ялгъуз тамир.

Дидеди гай некїедиз къий,
Чун и яшдиз члехи авур,
Вири азаб эхна чанди,
Чулав чларар рехи авур.

Диде, вун я рикІин дамар,
Ачух хъуй ваз женнет ракар,
Бес зи сиве мез ни твадай
ХъаначиртІа ви лай-лайд ван?

Дуьньяд винел диде сад я,
Дидед тІеам лап масад я,
Вич балайрин даим даях
Чими идай рагъ я диде.

Диде, зун ваз буржлуз ама,
Рекъидални вахгуз тежер,
Зун паталд на хайи ахвар
Гьисабралди лугъуз тежер.

Севинжи МУРТУЗАЛИЕВА ДЕВЛЕТ

Девлет дуьньядин мал я,
Жеридавай ам мад кІан я,
Ам чан патал завал я,
Им нефсинин пис амал я хьи.

Девлет пара хъуй лугъуз,
Галтугда йиф-югъ талгъуз,
Юлдашдизни къалуриз гъуд,
Ийиз адан мал гакъуд.

Йифен ахвар атІуда,
Гъарам рекъиз чукурда,
«Ихътин девлет гьинизда?» –
Лугъуз, хиялари тухуда.

Гъикъван девлет хъайтІани,
Инсандин вил ичІида.
ГьалтайтІа са кесиб кас,
Ам къуьл гана рекъида.

Хайи стхаяр душман хъун
Девлет лугъур шейтІандивай я.
Къейла къулухъ пашман хъун,
Якъин девлетдин дуван я.

Эхир са къуз рекъида,
Девлетарни чикІида,
Къве юкІ агъдик кухтуна,
Чилин кІаник хъивида.

Жамиля ГЪАЖИЕВА

ХУЬХ ЛЕЗГИ ЧІАЛ

Чал бине я гъар са халкъдин,
чизва чаз.

Чи лезги чІал гъар патахъай
хъизва чаз.

Агакъна ам чав заманадай
къадим,

Гъавилай, ша лезгияр чна ам
хуьн!

Чиз хъайитІан чІал урус гъакІ
ингилис,

Акунваз хъайитІани Баку,
Тунис.

Хайи чІалаз гана кІанда дуьз ери,
Хайи чІалан жедайвал уьмуьр яргъи.

Гъикъван гзаф чІалар ваз чиз хъайитІа,
Гъакъван сефер вун инсан яз жагъида.
Амма вуна ви хуьзватІа хайи чІал,
Инсан я ваз лугъуз жеда халисан.

Лезги чІал зи жигеррин нефес,
Зи хайи чІал вун я рикІин гъевес.
Вуна гузва зи къелемдиз къилав,
Вун я чаз муьгъуьббатдин ялав.

ВАХАР

Чан зи вахар, багъа рушар.
Чун сад-садаз язва ухшар.
ТуштІани чаз сад хъиз яшар
Квелаь хъсан авач дустар!

Багъа язва куьн заз вири.
Къунва куьне дидед ери.
Чин ти(йи)р кардал заз гузва тарс
Квелаь багъа авач мад кас.

Таира МУСПАГЪОВА

ШАДВИЛИН ТЕБРИКАР (МАНИ)

Чи хуьрера, чи кІвалера хъурай бул,
Мехъер, мелер, межлисарин гьерекат,
Са чІавузни ичІи тахъуй бубад къул,
Мублагъ суфрайрал хъурай куь берекат!

Гъар садан вил хъурай вичин къапуна,
Турни гапур хъурай чпин къакъуна,
Къуни - къунши, мукъвар къал тавуна
Дуствилелди яшамиш хъуй чилерал!

Экуь, вили цав хъурай куь къилерал,
Тек шадвилин накъвар хъурай вилерал,
Къизилгуьллер хъуй куь рекъерал,
Эрзиман мурадар къилиз акъатрай!

Зегъметди квез гурай еке бегъерар,
Акурай квез веледрин мехъерар,
Балайрикай хъурай чІехи шегъерар,
Куь гъар са югъ бахтлу хъурай
уьмуьрдин!

Къегъал хциз са иер руш кІан хъурай!
Абур къведни чпиз чана-чан хъурай!
Гележегда чешнелу хизан хъурай!
Япара куьрпейрин назик ван хъурай!

Свасни къари чеб-чпиз вахар хъурай!
Езне сусанбуруз са арха хъурай!
Пис макъамар квекай лап яргъа хъурай!
Тади куьмек дустарни аваз хъурай!

Квез къведайбур – муштулухдин
хабарар!

Гъилерални хъуй зегъметдин къабарар,
Атурай квез исягъ, ширин ахварар,
Чандин сагъвал, рикІин шадвал

гурай квез!

Гъар са касдин рикІе регъим,
гъахъ хъурай,

Гъар са цІийи югъ квез мубарак
хъурай!

Сад Аллагъдин чун вири лувак хъурай,
Къуй чи дуьнья гъакІ саламат хъурай!

МИЛЛИ СЕНЯТКАРВИЛЕР ХУЬН

ТЕЖРИБАЛУ УСТІАРДИК СЕКИНСУЗВАЛ КВАЙ...

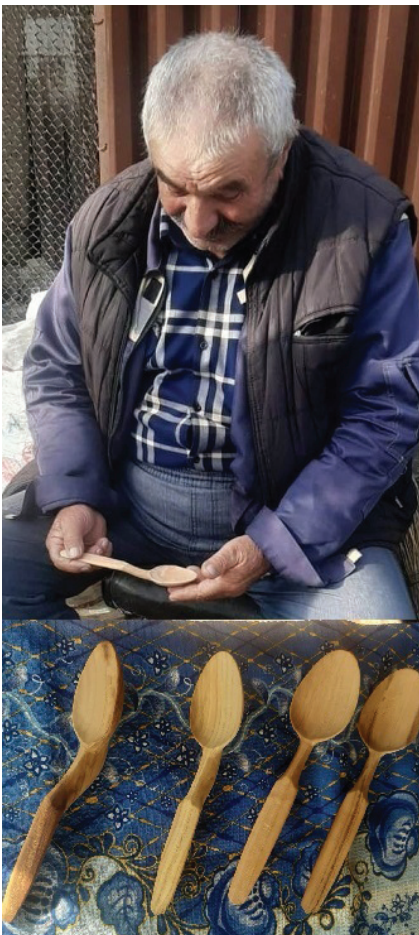
Айишат КЪУРБАНОВА

Виликдай инсанар ше-
гъеррилай хуьрера пара
яшамиш жезвай. Чи
гзаф хуьрерихъ чпиз хас се-
няткарвилер авай. Мисал яз,
Калукрин хуьр кІарас тІурар,
кІвалин къаб - къажах гъазурдай
устІарралди машгъур тир. Абуру
чпин гъилералди гъазурай шейэр
саки гъар гъяддин юкъуз Ахцегъ-
рин базардал гъидай. Иниз гъатта
къунши хуьрерай ва районрайни
квас муьштерияр къведай. Гила,
гъайиф хьи, чи хуьрера милли
сеняткарвилерин кеспийрал маш-
гъул жезвай инсанрин къадар лап
тІимил хъанва.

И мукъва чун Калукрин хуьре
кІарасдикай гъар жуьре шеэир
гъазурдай тежрибалу устІар Ка-
мал Абдуллаеван кІвализ мугъман
хъана. Ам 1971-йисалай инихъ и
кеспидал машгъул я. Ада секин-
сузвал квас къейдзавайвал, исятда
виликдай хътин заказар амач,
пара инсанри кІарасдин тІурар
и ш л е м и ш хъий-
измач. Никелдин, алюминийдин,
гимишдин тІурарикай менфят
къачун адет хъанва. КІарасдин
къаб-къажах экологиядин жи-
гъетдай михъи тирдини гзафбуру
рикІелай ракъурзава. Вилик-
дай вичикай тІурар гъазурзавай
кІарасар четиндиз жагъизвай,
исятда хаммал бул я, амма муь-
штерияр амач.

- Эгер виликрай за са тІур 20
декъикада гъазурзавайтІа, гила
яшар хъанва, гъил алатна амач, са
тур ийиз са сятдилайни пара вахт
серфзава, – лугъузва ада. Камал
Бубади вичин пеше гъевчІи гада-
дизни чирнава. Амма ам исятда
хуьре авач, яшамиш хъун патал
вичин хизанни галаз шегъердиз
фенва.

Къейдин, аялриз милли сенят-
карвилей чирвилер гун патал Ка-
мал Бубадиз Калукрин школадин

руководстводи ана муаллимвал
авун теклифнавай. Амма яшлу ва
кефисуз адалай и кар алакънач.
Жегъил вахтунилай рикІиз хуш
хъыйи пеше ада ківале алакъдайвал
давамарзава.

Халкъдин и сеняткарвили ви-
ликрай гзафбуруз хъсан къазанжи
ва хизан хуьдай мумкинвал гана.
Къе маса девир я. Чи халкъдин
милли сеняткарвилерин жуьреяр,
гъайиф хьи, саки квахъунин сен-
гердал атанва.

ВИРИДАЛАЙНИ ЧІЕХИДИ АЯЛ Я

«Шерифали бубадин наси-
гъатар» ктабдай

Са камаллу пачагъ вичин
виляятда халкъдин гъал-агъвал,
къайгъуяр чириз кІанз, девриш-
дин парталар алукІна, хуьрера
къекъевзвай. Югъ гъедрен хъай-
ила, ада са кІвалин рак гатада.
– Мугъман къабулдачни? –
лугъуда ада умундаказ.

– Мугъман гайидаз шукур
хъуй! Вун къабул тийидай кас
жедани, – лугъуда иесиди ам
пачагъ тирди чир хъана.
– Залай чІехи кас ківале
авани?

– Я кІвал къени хъайиди, ва-
лай чІехиди ина мад вуьз жеда?
– гафаралди ада гъил къуна
тухвана, мугъман пичинини па-
тав къулай чкадал ацукъарда.
Суьгъбетар, тІуьн-хъун къалин
хъанвай чІавуз цІийиз кІвачел
акъятнавай са аялди пачагъдин
валчагъдал къацІурда. КІвалин
иесняр «ву-у-в, беябур хъана,
беябур хъана» лугъуз амукъда.
«Са беябурни хъанвач. За кве-
вай кІвале залай чІехиди авани
лагъана гъавайда хабар къурди
тушир. Ам исятда чалай вири-
далайни чІехиди я».

ЧУГЪУНДУР

Чугъундуар ярубур,
лацубур ва я хъипибур
жеда. Дарман патал
лацу чугъундур хъсан я. Мине-
ральный шейэр гзаф ква.

Яру чугъундурди кІеви ийи-
да, мягъкемарда, лацуда михъда
ва кІеви хъанвай чкаяр хъуьтуь-
ларда, жими ийида.

Чугъундурдин пешерни тан,
иллаки ярувал квайбур лап хъсан
яз гьисабзава. Чугъундур ругуна
тІуьрла, бедендик зурзун акатна-

вайла, куьмекда; ам сиркедихъни
горчицадихъ галаз санал ишле-
мишда — цуьлезда кІев хъанвай
ва даклунвай чкаяр авайла.

Чугъундур дуркІунрин, цва-
радин киседин азарар, гъакІ бу-
басил, кесме авайлани, хийирлу
я. ЦикІи чугъундур руфуниз,
ратариз зиян я — къен къунал
гъидай азарар акатун мумкин
я лугъуда. Ругунвай чугъундур
иллаки маса майвайрихъ, горчи-
цадихъ ва сиркедихъ галаз санал
ишлемишайтІа, чІуру лишанар,
таъсир квахъда.

ЦІИЙИ ДУЬНЬЯ

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы
по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых
коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер
ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения
авторов, которые несут ответственность за достоверность и
объективность предоставленных для публикации материалов.
Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепе-
чатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в
ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент,
ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты
на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться
в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз.

Заказ № _____